

Лежить Гуляй-Поле в крові і в сльозах,  
Потоптане, смертю розоране,  
В бомбових кратерах і черепах,  
В гільзах,  
В ожугах,  
В м'язах,  
В трісках...  
І навіть не крячуть ворони —

Жахаються круки, минають здаля, —  
Шкіриться жаско, смердить земля.

Смердить і душить фосфором і тротилом,  
Паленим м'ясом і динамітом...  
І вже не збагнеш тут, де ж було тіло?!  
Де були очі?! Де ж тут могили?!  
Де матері, а де діти!?

В смерчах землі, в гекатомбах руїн,  
В чорних роздзяплених кратерах  
Від дітей, від дрібних, тільки пил один...  
І не плаче мати, і не тужить дзвін,  
І ніхто вже їх не збиратиме.

Не пригорне їх вітер — лиш сажа сама.  
Брат брата не знайде, і сестер нема.  
І дітям уже матерів не знайти.  
І навіть не знати, де ж ставить хрести? —  
Піроксиліновий сморід і пил.  
Мільйони мерців обійшлись без могил.  
Розметані кості згниють без хреста...

Гей, ти ж, Земля моя золота!

Перед ким, перед чим завинила єси?  
І яких не кормила ще круків!?  
Та і хто не знущався з твоєї краси?!  
І яких бракувало ще Юдиних сил,  
Щоб і кості дідівські піднесли з могил  
Й перемішали  
З костями онуків?!

Мовчить Гуляй-Поле, мовчить Гуляй-Поле,  
Спалене хтивістю й зрадою Юдиною,  
І лежать його діти — лежать соколи...  
І ніхто не скаже ніколи-ніколи,  
Що й вони, що й вони ж були люди.

Гей, і були люди — горді орли!  
Тільки ж прості й не лукаві були.

О ви, що цей келих страшний піднесли,  
Чи самі ж ви його пили?!

Не тужить дівчина, не плаче сестра,  
І рук не ламає матуся стара, —  
Одплакали доста — не чути ніде.  
Ні вітер не віє, ні крук не паде.  
І пташка тужлива тікає також...

Гей, ти. Земле моя!  
За що ж!?

За те, що Ти дика була і плідна,  
Ясна, як червона калина,  
За те, що Ти сонцю близька і рідна  
І мила, як тая дівчина!  
За те, що Ти в злиднях росла, а цвіла!

Що Волі вітчизною завжди була.  
Грімлива, співливая Земле моя! —

Хто ж розсудить!? Який судія!?

Мовчить Гуляй-Поле, жаске і руде.  
А стрілка помалу іде та й іде...

Хай іде. Хай стікає жалоби мить.  
Хай жахтить ця земля й мовчить.  
Нехай неминучість присуд веде.'  
Хай стрілка до rischi йде, —

Аж поки не стане на грані отій,  
Що стоїть Страшний Суд на ній,  
Аж поки не крикне хтось в мряці страшній  
Жаске й невблаганне — "СТІЙ!!!"

Схитнулись тумани, як фата-моргана.  
Хтось уже кличе. Десь уже манить...  
Вже вітер жалобу відбув, і встає,  
І хмару несе, як знамено своє.

Вже вітер шумить і полин гуде...  
...Хтось там понурний, мов тінь, іде, —  
Ступає задумливий і мовчазний  
В кереї своїй бойовій.

І кінь десь, засідланий, кований вже,  
Пряде одним вухом і тоскно ірже,  
І оком кривавим у ніч позира...  
То не тінь — то страшна мара.

Встає від розритих могил і руїн,  
Іде Гуляй-Поле — проходить один.  
Іде мовчазний і блідий, мов туман, —  
Грізний,  
страшний отаман.

Іде отаман по руїнах, мов тінь.  
Ступа на уламках усіх поколінь.  
Над кратером чорним понуро стає.  
Рукою затримує серце своє.  
Торкає ногою три черепи він —  
І чорний,  
і жовтий,  
і білий один:  
...Прапрадід був,  
Прадід...  
І син...

Було Гуляй-Поле, було Гуляй-Поле! —  
Як буряне море, кипіло й гуло.  
Були в нього діти, гей, були соколи!  
І не було сили такої ніколи,  
Щоб скорило, щоб їх знесло.

Три черепи повні сирії землі...

Секунди біжать у їдучій імлі —  
Стрілка іде до своєї мети...  
Та ніщо не виповнює пустоти.

Марево блідне, хистке, як омана, —  
Фата-моргана, фата-моргана.

Вітер шумить. І полин гуде.  
І кінь ірже...  
Та ніхто не йде!  
Не чує ніхто і не бачить його,  
Мов немає роду того!

Мов немає вже гордих,  
лиш ниці й покірні, —  
Нікчемні пророки, і брехуни,  
Дрібненькі політики й говоруни,  
І паралітики... — лише вони —  
Продані, зраджені і невірні.

Меч не тримається в їхній руці,  
І переляк на лиці.

О, де Ти, Мужній, Простий і Великий —  
Благословенний на меч і бої?!.  
Вибухають воплем, вибухають криком, —  
Ждуть Тебе сироти твої, й каліки,  
Й невідомщені малята твої!

Удар громами. Смерчем прийди.  
І поведи!  
І поведи...

О, де Ти, Грізний, Страшний, Непоборний!?  
Як Бог, Вогнеликий! Як земля, Чорний!  
Меч Правосуддя! Кара Господня! —  
Де ж Ти —  
Меснику всенародний?!.

Безжалісний, і невблаганний,  
І безрозсудний, і предковичний.

Із всіх жорстоких єдино правий!  
Страшний,  
Апокаліптичний!

Неповинная кров — клятьба Твоя.  
Ти — єдиний з усіх Судія.

Тінь Твоя ходить. Вітер гуде...

Іде по кістках він.  
Іде...  
Іде!!!  
(Стрілка доходить своєї межі). —  
Ходою тяжкою іде, мов чужий,

Вдивляється мовчки до серця свого, —  
Дивиться вглиб — і не бачить його, —  
В муках, в вогні обернулось в такий  
Камінь  
Обсмалений і тяжкий.

Він виходить на дике бескиддя руїн.  
Мов чорний орел, позирає один.  
Вітер керею йому роздима...  
— Нема!.. Ще орлят нема...

Ще лежать між розритих дідівських могил.  
Ще ковтають глину, сльози і пил.  
Ще їх не окрилив відчай і гнів  
Для страшносудних боїв.

Келих не повен. Ще крапля паде.  
Ще стрілка До rischi своєї іде...

Він пестить ефес і жде:

...Вам мало на світі сиріт і калік?!?

Гряде ж

М І Й !

Р І К !!

І свисне Він так, що туман впаде.

Застогне земля і загуде.

Задвигтять Гуляй-Поле небачено ще.

І — лявіна потече, —

Невблаганна. Безодвічна.

Страшна. Апокаліптична.

І приб'ють вони серце, мов стяг, на стовпі...

І встануть каліки... І встануть сліпі...

І кинуться юні... Мужні... Старі...

І сестри згвалтовані, і матері...

І дитя подаватиме кріс і набій

В цей святий, страшносудний бій...

Прокотиться смерч.

Й не допоможе ні "Боже мій!",

І не врятує "Пробі" повалених ниць...

Гей, відміряно ж буде та й мірою гожою!

Загатяться кратери кістками ворожими,

Черепами грабіжників і дітовбивць.

Над головами гвалтівників і паскуд

Довготерпеливі довершать Суд.

І розвіють пил. І розвіють прах.

І ляжуть самі на чужих кістках.

І вітер над ними, як щит, приб'є —  
Як Меч Правосуддя — ім'я Твоє.

Лежатимуть так, щоб колись розцвісти.  
Лежатимуть всі. І над всіми — Ти  
І серце Твоє. І не візьме їх тлінь —  
Офіруваних  
В ім'я поколінь.

Пливтимуть світи мимо серця Твого.  
Цвістиме чебрець. І не буде того,  
Хто б Тебе осудив за діла Твої, —  
Такого  
Нема судії!

А якщо десь є — убий і його!  
Щоб знав міру горя Твого.

Пливтимуть світи мимо серця Твого.  
Густиме над маками соняшний гонг.  
І густиме в віках Твоє ім'я —  
Єдиний, найбільший з усіх Судія!

Благословенний. Могутній, як ниви і синь.  
Вічний  
В с е р ц я х п о к о л і н ь !

Січень, 1944 р. Тернопіль.